

تفسیر سوره حجرات
استاد قرائتی
جلسه چهارم آیات ۴ و ۵

آیه (۴ و ۵)

إِنَّ الَّذِينَ يُنَادُونَكَ مِنْ وَرَاءِ الْحُجُرَاتِ أَكْثَرُهُمْ لَا يَعْقِلُونَ

همانا کسانی که از پشت حجره ها تو را می خوانند، اکثرشان تعقل نمی کنند.

وَلَوْ أَنَّهُمْ صَبَرُوا حَتَّى تَخْرُجَ إِلَيْهِمْ لَكَانَ خَيْرًا لَهُمْ وَاللَّهُ غَفُورٌ رَحِيمٌ

و اگر آنان صبر کنند تا تو به سوی آنان خارج شوی ، قطعاً برایشان بهتر است و خداوند بخشنده مهربان است.

نکته ها:

گرچه مسئله صدا زدن پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله از پشت حجرات امروز دیگر مطرح نیست ، ولی درس و قانونی که از این ماجرا به دست می آید، برای ما کارساز است چنانکه در تفسیر روح المعانی می خوانیم که ابن عباس به خانه استادش می رفت ، ولی در خانه را نمی زد تا خود استاد بیرون بیاید. از او پرسیدند: چرا در نمی زنی ؟ گفت : (و لو أَنَّهُمْ صَبَرُوا حَتَّى تَخْرُجَ إِلَيْهِمْ لَكَانَ خَيْرًا لَهُمْ) یعنی اگر مردم صبر کنند تا تو از خانه خارج شوی برای آنان بهتر است.

مشاهده می کنیم که چگونه ابن عباس از آیه ای که در شائن پیامبر است ، برای همه تاریخ درس می گیرد!

آری ، کسی نگوید امروز که ابولهب نیست ، جمله (تَبَّتْ يَدَا أَبِي لَهَبٍ ...) چه معنایی دارد؟ زیرا آیه نام فردی را می برد، ولی هدف تفکرات و اعمال آن فرد است ابولهب فردی کافر و کارشکن بود و اگر امروز می گوئیم : (تَبَّتْ يَدَا أَبِي لَهَبٍ) یعنی بریده باد دست کسانی که نسبت به مسلمین سوء قصد دارند و نسبت به رهبران الهی کارشکنی می کنند!

تعداد حجره های خانه پیامبر صلی الله علیه و آله نه عدد که از شاخه های خرما و بر درب هر یک پرده ای از موی بز بود و طول هر اتاق ، ده ذراع (تقریباً پنج متر) و ارتفاع آن هفت تا هشت ذراع (تقریباً چهار متر) بود. این اتاق ها در زمان ولید بن عبدالملک خراب و جزو مسجد قرار داده شد. روز خراب کردن ، صدای گریه ها بلند شد و سعید بن مسیب می گفت : دوست داشتم این حجره ها به حال خود باقی می بود تا مردم جهان این سادگی را ببینند و عبرت بگیرند! (۷۶)

پیام ها:

۱ به شائن افراد توجه کنیم (فریاد در کوچه ، ایجاد فشار روانی ، پیامبر را در رو درواری قرار دادن و تحمیل خواسته های خود بر آن حضرت ، در شائن آن بزرگوار نیست) (يُنَادُونَكَ مِنْ وَرَاءِ الْحُجُرَاتِ)

۲ با یک حرکت بی ادبانه نباید مردم را بی عقل دانست.

گروهی که همواره پشت اتاق های پیامبر با فریاد خواهان خارج شدن حضرت بودند، بی عقلند. (ینادونک) (فعل مضارع نشانه استمرار است)

۳ حساب فریاد افرادی که بر اساس عادت بلند سخن می گویند، (نه بر اساس اهانت و تحقیر)، از افراد بی ادب و مغرض جداست (اکثرهم لایعقلون) (مثلا گاهی والدین نام فرزند خود را ساده می برند، اما قصد سوء ندارند، حساب آنان از کسانی که براساس بی ادبی نام را ساده می برند جداست)

۴ فریاد در کوچه و بی ادبی نسبت به رهبر آسمانی ، نشانه بی عقلی است (ینادونک لایعقلون)

۵ هر کس عقلش بیشتر است ، ادبش بیشتر است (الذین ینادونک اکثرهم لایعقلون) حضرت علی علیه السلام می فرماید: «لا عقلَ لِمَنْ لا اءدبَ له» کسی که ادب ندارد، در واقع عقل ندارد. (۷۷)

۶ یکی از راههای اصلاح و تربیت ، انتقاد و توبیخ خلافکار است (الذین ینادونک اکثرهم لایعقلون)

۷ آنجا که عمل خلافی تکرار شد، توبیخ لازم است (ینادونک لایعقلون)

۸ به برنامه ها و اوقات فراغت دیگران احترام بگذاریم پیامبر اسلام نیز به آرامش و استراحت و رسیدگی به خانواده نیاز دارد و نباید مردم هر لحظه مزاحم او شوند. (لو انهم صبروا...) (مزاحمت و توقّع بی جا و ایجاد فشار و هیجان ، ممنوع)

۹ صبر نشانه ادب است (صبروا حتّی تخرج)

۱۰ در ملاقات مردم با رهبری ، اختیار و زمان نبدی به دست رهبر است (حتّی تخرج الیهم)

۱۱ پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله زمان هایی را برای ملاقات با مردم قرار داده بود و نیازی به فریاد از کوچه نبود. (حتّی تخرج الیهم)

۱۲ در برابر افراد بی ادب و بی خرد، از باب رحمت ، گذشت و مهربانی وارد شویم و آنان را مایوس نکنیم خداوند ضمن سرزنش کسانی که با فریاد پیامبر را صدا می زدند، صبر، مغفرت و رحمت خود را مطرح می کند تا یکسره مایوس نشوند و فرصت تغییر رویه داشته باشند. (لو انهم صبروا... واللّه غفور رحیم)